

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫНІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

Цана 2 кап.

№ 21 [978] Май 1967 г.

Год выдання 12-ы

ЁСЦЬ ТАКІЯ ўМОВЫ

Наступае час летніх водпускаў. Тысячы працоўных думваюць над тым, як цікава і карысна правесці свой адпачынак. Як прафсаюзы дапамагаюць ім у гэтым, мы папрасілі расказаць загадкава аддзела Беларускага Савета прафсаюзаў па дзяржаўным і сацыяльным страхаванні Івана ЧАРАНКА.

20 сакавіка 1919 года, у час, калі Расія была паўразбуранай і галоднай, першы правадыр першай сацыялістычнай дзяржавы Уладзімір Ільіч Ленін падпісаў дэкрэт, у якім гаварылася, што ўсе курортныя і лячэбныя месцы краіны з'яўляюцца ўласнасцю дзяржавы і што яны будуць прадастаўлены ў распараджэнне мільёнаў працоўных.

Калі да рэвалюцыі курортна-карысталася толькі жменька багачаў, то за 50 год існавання Савецкай улады яны сталі неад'емнай часткай нашага быту. Зараз у СССР больш 5 тысяч санаторыяў, дамоў адпачынку і пансіянатаў. На ўтрыманне іх дзяржава затрачвае каласальныя сродкі.

Вось чаму з першымі цёплымі днямі, а часта і зімой (многія курорты працуюць круглы год) тысячы савецкіх грамадзян адпраўляюцца ў Крым і на Каўказ, у Прыбалтыку і Закарпацце...

Права на адпачынак мае ў нас кожны чалавек. Яно гарантавана Канстытуцыяй. У СССР рабочыя і служачыя маюць штогод аплачваемы адпачынак, акрамя таго, яны атрымліваюць бясплатную або льготную пуцёчку на курорт. Часта прафсаюз аплачвае праезд да месца адпачынку і назад. За льготную пуцёчку ў санаторый адпачываючы плаціць толькі 30 працэнтаў яе кошту, за пуцёчку ў дом адпачынку плаціць 7 рублёў 20 капеек. За год у Савецкім Саюзе па бясплатных і льготных пуцёчках адпачывае каля 6 мільёнаў чалавек, у Беларусі—160 тысяч.

Пуцёчкі ў санаторыі і дамы адпачынку атрымліваюць не толькі рабочыя і служачыя. Калгаснікі таксама маюць магчымасць паехаць на курорт па пуцёчках, купленых калгасам у дзяржавы і выдадзеных ім бясплатна.

Вялікая работа ў рэспубліцы праводзіцца па аздараўленню дзяцей. Прафсаюзнымі арганізацыямі адкрыта больш 200 загарадных піянерскіх лагераў, больш ста гарадскіх і спартыўна-турысцкіх лагераў, дзе за лета адпачывае каля 160 тысяч дзяцей. Акрамя таго, для хворых і ослабленых дзяцей створаны спецыяльныя лагеры санаторнага тыпу, дзе за імі ўстаноўлены асабліва ўважлівы догляд, пастаянны нагляд урачоў, забяспечана ўзмоцненае харчаванне. Летні адпачынак дзяцей у нашай рэспубліцы каштуе дзяржаве больш 4 мільёнаў рублёў, бацькі плаціць не больш 10—15 рублёў у месяц. У гэтым годзе на возеры Нарач пачне працаваць беларускі Артэк — новы піянерскі лагер Зубронак. Пры ім будзе адкрыта школа, і ён будзе працаваць круглы год. Поўная магутнасць лагера — дзве тысячы чалавек у год.

Становіцца ўсё больш і больш папулярным такі від адпачынку, як турызм. Турысцкія базы ёсць у Крыме, на Каўказе, на Далёкім Усходзе, у Сярэдняй Азіі, ёсць яны і ў нас у рэспубліцы. Маладыя, дапытлівыя людзі збі-

раюцца ў далёкія падарожжы па краіне, знаёмяцца з яе гісторыяй, прыроднымі ўмовамі, сустракаюцца з новымі людзьмі. У падарожжа турысты адпраўляюцца пешшу, на машынах, на паяздах і на пароходах па морах і рэках. Кожны год некалькі тысяч чалавек едзе з Беларусі ў турысцкае падарожжа або на адпачынак за мяжу. Яны бываюць ва ўсіх сацыялістычных краінах, у Францыі, Англіі, Італіі, Бельгіі і ў іншых дзяржавах.

Расказваючы аб летнім адпачынку працоўных, нельга не сказаць аб беларускіх курортах. У рэспубліцы спрыяльныя прыродныя ўмовы для развіцця санаторыяў, дамоў адпачынку, турысцкіх баз. Хвойныя лясы, рэкі і азёры ствараюць неабходныя ўмовы для лячэння і адпачынку. Амаль на ўсёй тэрыторыі рэспублікі ёсць лекавыя мінеральныя воды, торфагразі і сапрапелі, якія ўжываюцца для санаторна-курортнага лячэння розных захворванняў.

У распараджэнні прафсаюзаў Беларусі ёсць 4 санаторыі і больш 10 дамоў адпачынку, дзе толькі ў мінулым годзе пабывала каля 100 тысяч чалавек. Недалёка ад Віцебска ў сасновым бары працуе санаторый «Лётцы». У Нароўлі на Палессі адкрываецца беларуская «Мацэста». Тут на глыбіні дзвюх тысяч метраў знойдзены гарачыя высокамінералізаваныя хларыдна-натрыевыя расолы з вялікім утрыманнем серавадароду. Санаторый «Крыніца» пабудаваны на базе Ждановіцкіх крыніц мінеральнай вады. Хутка ўступіць у строй яго другая чарга, і штогод тут зможа лячыцца амаль 6 тысяч працоўных.

На беразе маляўнічага возера Нарач пабудаваны санаторый, дамы адпачынку, турысцкія базы. У гэтым годзе на Свіцязі, у цудоўных мясцінах, апетых Міцкевічам, пачне працаваць новы дом адпачынку.

Прафсаюзныя арганізацыі рэспублікі шырока выкарыстоўваюць і многія іншыя формы лячэбна-аздараўленчай работы. Так, напрыклад, пры прадпрыемствах будуюцца прафілакторыі, на вёсцы — міжкалгасныя дамы адпачынку.

Прафілакторыі прызначаны для санаторнага абслугоўвання рабочых і служачых у вольны ад вытворчай працы час, многія праводзяць вялікую лячэбна-прафілактычную работу. Шырока вядомы прафілакторый трактарнага завода, тонкасукоўнага камбіната ў Мінску, Гомельскага шклозавода, Полацкага нафтапрацоўчага завода. Зусім нядаўна пачаў працаваць прафілакторый для шахцёраў у Салігорску. Усяго ў Беларусі 20 прафілакторыяў, у якіх за год адпачывае больш 10 тысяч чалавек.

Адпачынак працоўных у нашай краіне — справа дзяржаўная. Мала толькі даць чалавеку права на яго. Трэба стварыць неабходныя ўмовы для таго, каб ён мог гэтым правам карыстацца. У Савецкай краіне такія ўмовы створаны.

АРТЭК. УСЕСАЮЗНАЯ, ПІЯНЕРСКАЯ ЗДРАЎНІЦА У КРЫМЕ. ТУТ КОЖНАЕ ЛЕТА АДПАЧЫВАЮЦЬ ДЗЕЦІ РАБОЧЫХ І КАЛГАСНІКАЎ З БЕЛАРУСІ. ПРЫЯЗДЖАЮЦЬ СЮДЫ І ДЗЕЦІ НАШЫХ СУАЙЧЫНІКАЎ З-ЗА МЯЖЫ.

МІНСК

На тэрыторыі мінскага раённага аб'яднання «Сельгастэхніка» адкрылася выстаўка сельскагаспадарчай тэхнікі Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. На цырымонію, прысвечаную гэтай падзеі, сабраліся партыйныя і савецкія работнікі, вучоныя, спецыялісты і механізатары сельскай гаспадаркі. Гасцей з ГДР, якія прыбылі прадэманстраваць свае машыны, вітаў старшыня рэспубліканскага аб'яднання «Белсельгастэхніка» Л. Хітрун. Намеснік гандлёвага прадстаўніка ГДР у СССР доктар Альберт Шлезінгер у сваім выступленні выказаў упэўненасць, што гэта выстаўка паслужыць справай умацавання эканамічных сувязей, дружбы паміж народамі абедзвюх краін.

Першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Ул. Лабанок пераразае стужку ля ўваходу на пляцоўку, дзе размешчаны машыны з ГДР. Арганізатары выстаўкі запрашаюць наведвальнікаў аглядаць экспанаты.

Адзін з участкаў выстаўкі сельскагаспадарчых машын ГДР. Фота М. МІНКОВІЧА.

УШАЧЫ

На тэрыторыі раёна будуюцца самая высокая на Віцебшчыне рэтрансляцыйная мачта. На 310-метровую адзнаку тут паднята апошняя металічная канструкцыя. Цалкам устаноўлена абсталяванне рэтранслятара. Будучыя эксплуатацыйнікі вывучаюць і вядуць наладку складанай тэхнікі. Будаўнічыя і мантажныя арганізацыі вырашылі завяршыць усю работу да 50-годдзя Савецкай улады. З уступленнем у строй магутнага рэтранслятара тысячы жыхароў вёсак і гарадоў раду заходніх раёнаў вобласці атрымаюць магчымасць прымаць тэлеперадачы з Масквы, Віцебска і Мінска.

ІВАЦЭВІЧЫ

Лебедзі-шыпуны ўпершыню за многія гады пасяліліся на Выганаўскім возеры. Па рыбных запасах гэта палескае возера адно з багацейшых у рэспубліцы. У ім водзяцца лешч і карась, акунь і шчупак, плотка і ёрш. Вясной на гняздоўе прылятаюць дзесяткі тысяч дзікіх качак. Адыдзі ў бок — сустрэнеш ляскога прыгажуну лася. У гэтых мясцінах водзяцца еўрапейская касуля і дзік. Зона Выганаўскага возера — новае аддзяленне запаведна-паляўнічай гаспадаркі «Бела-вешская пушча».

ГРОДНА

На камбінаце будаўнічых матэрыялаў пачалося будаўніцтва цэха па выпуску ячэйстага бетону магутнасцю 125 тысяч

кубаметраў прадукцыі ў год. Усе працэсы намечана механізаваць і аўтаматызаваць. Расшыраецца цэх сілікатнай цэгла. Пасля рэканструкцыі ён зможа выдаваць у паўтара раз больш прадукцыі, чым цяпер. Хутка пачнецца мантаж трэцяй па ліку тэхналагічнай лініі па вытворчасці вапны.

ДОБРУШ

Каля 35 тысяч гектараў забалочаных зямель размешчана ў поймах рэк Іпуць, Вараня, Харапуць, Ачэса, якія працякаюць у Добрушскім раёне. Сельскія працаўнікі шырокім фронтам вядуць меліярацыйныя работы. Ужо асвоены значныя масівы. Нядаўна ў раёне створаны будаўніча-мантажнае ўпраўленне па меліярацыі і эксплуатацыйны ўчастак. Гэтыя арганізацыі аснашчаны найвейшай тэхнікай, укамплектаваны кадрамі спецыялістаў і механізатараў. У бліжэйшыя два гады ім трэба будзе паглыбіць і выпраміць руслы рэк, пабудоваць мноства шлюзаў і правесці культуртэхнічныя работы на плошчы каля дзесяці тысяч гектараў.

КОБРЫН

Амаль год назад у Брэсце быў дадзены старт эстафеты, прысвечанай 50-годдзю Савецкай улады. Эстафета падводзіць вынікі спаборніцтва прадпрыемстваў Брэстчыны за высокую прадукцыйнасць працы, эканомію і беражлівасць. У маі мінулага года калектыў Брэсцкага завода газавай апаратуры перадаў працоўную эстафету кобрынскім інструментальшчыкам, а апошнія — Баранавіцкаму заводу аўтаагрэгатаў. І вось у юбілейным годзе эстафета працы пайшла па

другому кругу. Інструментальшчыкі Кобрына на гэты раз рэпартавалі ў Пінску аб сваіх працоўных дасягненнях, перадаўшы эстафету калектыву Пінскага ліцейна-механічнага завода.

ГОМЕЛЬ

Больш чым на 12 гадзін скараціўся час падарожжа паміж абласным цэнтрам і сталіцай нашай Радзімы — Масквой. Тут адкрылася прамая паветраная лінія. Яе абслугоўвае турбарэактыўны самалёт «АН-24». Палепшылася паветранае злучэнне таксама паміж Мінскам і Гомелем. Рэйс лайнера пачынаецца ў сталіцы рэспублікі і ляжыць праз Гомель на Маскву. У сувязі з павелічэннем колькасці паветраных ліній і з'яўленнем на іх многамесных паветраных караблёў у Гомельскім аэрапорце ўзводзіцца новы вакзал. У ім будуць створаны ўсе выгоды для пасажыраў.

На Мінскім фарфора-фаянсавым заводзе падрыхтавана шмат сувенірных вырабаў да 900-годдзя Мінска і 50-годдзя Савецкай улады.

ПЯЦІГОДДЗЕ БЕЛАРУСКАГА АТАМА

За апошнія гады ў Беларусі набылі вялікае развіццё работы ў галіне выкарыстання атамнай энергіі ў мірных мэтах.

Пачатак інтэнсіўнаму развіццю ядзерных даследаванняў быў пакладзены пускам першага ў рэспубліцы атамнага рэактара 22 мая 1962 года, які быў пабудаваны ў інстытуце цепла- і масаабмену АН БССР. Гэты рэактар цяпер з'яўляецца асноўнай эксперыментальнай базай для шэрагу навукова-даследчых устаноў як у нашай рэспубліцы, так і за яе межамі.

Пуск даследчага атамнага рэактара, размах даследаванняў на ім, рост кваліфікаванага калектыву маладых навуковых работнікаў, якім кіруе ўдзельнік стварэння першай у свеце атамнай электрастанцыі лаўрэат Ленінскай прэміі акадэмік АН БССР А. К. Красін, — усё гэта папярэднічала стварэнню ў Акадэміі навук БССР новага Інстытута, Інстытута ядзернай энергетыкі.

Вялікую цікавасць для прамысловасці маюць праводзімыя ў інстытуце даследаванні па радыяцыйнай мадыфікацыі драўніны, якія паказалі, што радыяцыйна-хімічнае ўздзеянне на драўніну значна паляпшае яе якасць.

Калектыў Інстытута ядзернай энергетыкі АН БССР разам з супрацоўнікамі Маскоўскага тэкстыльнага інстытута распрацаваў новы радыяцыйна-хімічны спосаб вырабу нятаканых матэрыялаў. Новыя тканіны, якія прайшлі зусімбяспечную радыяцыйна-хімічную апрацоўку, валодаюць шэрагам выдатных якасцей, якія дазваляюць іх выкарыстаць у народнай гаспадарцы з большай эфектыўнасцю.

Цяпер інстытут з'яўляецца адным з самых буйных устаноў Акадэміі навук БССР і налічвае больш як 500 навуковых супрацоўнікаў. Сярод іх працуюць 20 кандыдатаў і 2 доктары навук.

Сёлета Інстытут ядзернай энергетыкі ўзнагароджан Залатым медалем і дыпламам I ступені ВДНГ за распрацоўку петлевай устаноўкі радыяцыйна-тэрмічнага крэкінга нафты. Дыпламамі і медалямі выстаўкі ўзнагароджаны супрацоўнікі інстытута Г. Стралкоў, М. Коханавіч, А. Абросімаў, В. Зонаў.

Тамара КАПУШКІК — прадаўшчыца мінскага магазіна «Сінтэтыка».

Фота І. СТЭЦА.

МАСКВА

За заслугі ў развіцці савецкай літаратуры, якая ўвасабляе ідэі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, і адзначаючы ўклад савецкіх пісьменнікаў у камуністычнае будаўніцтва і ў перамогу савецкага народа над фашызмам, Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР ўзнагародзіў Саюз пісьменнікаў СССР ордэнам Леніна.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

В нашей республике начался сезон летних отпусков. Корреспондент «Голосу Радзімы» побывал в Белорусском Совете профессиональных союзов и беседовал с заведующим отделом государственного и социального страхования Иваном Черенком. Вот что он ему рассказал. Если до революции в бывшей царской России курортами пользовались небольшая кучка богатеев, то за годы Советской власти они стали неотъемлемой частью

нашего быта. Сейчас в СССР насчитывается свыше 5 тысяч санаториев, домов отдыха и пансионатов. Большинство трудящихся проводит в них свои отпуска по льготным путевкам или бесплатно. Достаточно отметить, что только за один год такими путевками в стране пользуется около 6 миллионов человек, в том числе в Белоруссии — 160 тысяч. Рассказ Ивана Черенка опубликован под заголовком «ЕЩЕ ТАКИЕ УМОВЫ».

Отдыху тружеников деревни нашей республики посвящена другая статья этого же номера — «У «РЭЧАНЬЦЫ»

НАД ШЧАРАЮ». Речь идет о колхозном доме отдыха «Реченька», построенном на средства 26 деревень сельхозартели «Слава труду» Дятловского района. Одновременно в колхозном доме отдыха могут жить 56 человек. Здание дома отдыха имеет два этажа. На первом — столовая и большой зал, где можно посмотреть телевизор, послушать радио, почитать книгу или свежую газету. На втором этаже — библиотечная. Строительство дома отдыха стоило колхозу 155 тысяч рублей. На содержание обслуживающего персонала ежемесячно расходуется 700 рублей. Колхоз за две недели пребывания колхозника в доме отдыха платит 40 рублей. В эту сумму входит стоимость питания, медицинского обслуживания и культурно-бытовых услуг. Недавно в Минске гостила

группа наших соотечественников, членов Федерации русских канадцев и читателей газеты «Вестник». На протяжении нескольких дней они знакомы с достопримечательностями столицы республики, посетили Минский камвольный комбинат, четвертую клинику, Музей истории Великой Отечественной войны. Соотечественники выезжали на экскурсию в колхоз им. Орджоникидзе Слуцкого района, где знакомы с жизнью тружеников деревни, производством продуктов животноводства и полеводства. «ДОБРЫ СЛЕД».

Искусство художественного ткачества возникло на Белоруссии сотни лет назад. Славятся этим мастерством и слуцкие рукодельницы. Сотканные ими пояса и понюны пользуются большим спросом. В настоящее время Слуцкая фабрика художественных из-

делий изготавливает галстуки, женские сумочки, пояса, закладки для книг и т. д. «МЯНЕ ЗРАБИУ СЛУЦК».

Исполнилось 20 лет со дня смерти белорусского поэта Валентина Тавлая. Статья на эту тему опубликована под заголовком «ШЛЯХІ, ПРАКЛАДЗЕННЫЯ У ЗАУТРА...». Прожил поэт короткую жизнь, но он оставил после себя большое литературное наследие. Родившись в Барановичах в семье рабочего-железнодорожника, Тавлай с молодых лет стал на революционный путь. Уже на 15 году жизни был арестован польской охранкой и выслан в деревню. В годы Отечественной войны Тавлай находился в рядах народных мстителей. После изгнания немецких оккупантов из Белоруссии он работал в литературном музее Янки Купалы.

ПАЛЕСКАЯ ВЁСКА МАЯ...

З самым бліzkім, нават з родным домам
Параўнаць свой лес я не магу...

Я. НЕПАЧАЛОВІЧ.

Мая вёска Мінкавічы не абзначана на геаграфічных картах нават малых маштабаў. Ляжыць яна ўдалечыні ад шасэйных і чыгуначных дарог. З усходу вёску амывае чысты прыток Пічы — Арыжыя, а з трох бакоў абступваюць лясы. Адвечныя яліны і сосны высокай зялёнай падковай стаяць над вёскай, а на касягах віднеюцца купкі бяроз.

Дзе б ні надарылася бываць, заўсёды перада мною стаіць родны лес, дарагая сэрцу вуліца, па якой я басанож бегаў у школу, ганяў з сябрамі мяч, ад якой пралёт мой шлях у вялікае жыццё. Балюча, радасна зашчыміць сэрца — і вось ты ўжо не можаш саўладаць сабой, каб не паехаць зноў да родных мясцін. Іду цяжэйшай лясной сцяжкай, а ў сэрцы міжволі нараджаюцца радкі:

Я дома зноў, я зноў у
родным краі,
Да позніх зор блукаю па
бары.
Бярозку кожную зямлячк
назваю,
Прашу сасонку кожную ў
сябры...

Скрыпучы, з дзяцінства знаёмы бабулін ганак. Самая старэйшая ў вёсцы — мая бабуля Яна. Дванаццаць дзяцей нарадзіла яна. Старэйшым не давалося жыць: памерлі з голаду. Трое сыноў забрала вайна. Яны загінулі далёка ад дому і пахаваны ў брацкіх магілах з пяцікутнымі зоркамі-абеліскамі. У самага меншага яе сына неўзабаве будучы унукі.

Ад суседзяў я не раз чуў, што да вайны мая бабуля была першай песенніцай і танцоркай...

Я ж толькі памятаю яе расказы аб мінулым. З малых год яны глыбока запалі ў мае сэрца. Першым пасяліўся тут, сярод глухіх лясоў, Майсей Давыдаў. Не чалавек гэта быў — асілак. Загамоніць — ажно рэха калоніць бор. На плячах калоды насіў, хату будаваў. Пні з зямлі выдзіраў, як тыя карчы бульбы. Кожную сотку зямлі потам і крывёю паліваў. А тут яшчэ і пану адрабіць трэба. Пан любіў дужыя рукі Майсея, якія за лета выкапалі рыдлёўкай сажалку, разбілі вакол алейкі, альтанкі ўстанавілі. З

досвітку да цямна Майсей і каціў, і араў, і стагі кідаў. На пана пачалі працаваць і яго дзеці. Пан быў больш чым літасцівы. Ва ўзнагароду Майсею выдзеліў участак зямлі ля Дубравак. Адзін алейнік і балота. Да позняй восені прападаў на ўчэстку Давыдаў, капаючы канаву, а балота так і не адступала. Захварэў дзядзька Майсей і памёр, так і не з'еўшы лусты хлеба са свайго ўчастка...

А нядаўна я памятаю сам. Памятаю новыя дамы з адборных смалістых сосен перад вайною. Шчасце і радасць пасяліліся ў кожнай сям'і. Ранішай гаманлівай гурбою дзеці ішлі ў школу, што размяшчалася ў былым панскім маентку. Бабуля гаварыла мне:

— Вучыся, унучак. Хай сабе я цёмная, а ты вучыся. Потым на ўсё жыццё запомніў я тое гарачае лета. Усе мы, старыя і малыя, сядзелі ў лесе, а вёска гарэла. У небе кружылі варажыя самалёты, сеючы на зямлю агонь і смерць.

Памятаю зямлячкі з узнятымі бляшанымі трубамі. Раніцаю, калі мы ішлі ў школу ў суседнюю вёску, над імі, як з вялікіх люлек, курліся дымы. А паабалал прыхілай вуліцы ляжалі кучы смалістага бяравення, людзі рыхталіся будавацца...

Сённяшняю вёску не пазнаю. Варта не пабыць які год, як глядзі — вырас новы дом. З узнятай у неба антэнай, з зырккім электрычным святлом у шырокіх вокнах. Новая, народжаная пасля вайны вёска. Уздоўж Арыжні, як кінуць вокам, асушаныя тарфянікі. Буйна каласяцца на іх нівы. Тое, што калісьці было не пад сілу майму продку Майсею Давыдаву, сёння скарылася маім сябрам-аднагодкам.

У кожнай вёсцы, як і ў чалавека, ёсць свой лёс. Шчаслівы сённяшні дзень маіх Мінкавіч. Шчаслівая доля і жыхароў гэтай маленькай палескай вёскі.

Непадалёку ад маёй бабулі жыве дзед Даніла. Ён амаль равеснік ёй. Калі паштальён прыносіць дзеду Данілу пенсію, той замест роспісу ставіць крыжык. Затое сын дзеду Данілы — паэт. Толькі што з друку выйшла другая кніга Янкі Непачаловіча, настаўніка Дарагануўскай сярэдняй школы, што непадалёку ад Мінкавіч. Вось ужо дваццаць год, як ён жыве

і працуе там, для яго Дараганова на Пічы стала другім бацькоўскім кутком. Нездарма паэт піша ў адным са сваіх вершаў:

Калі б мог я жыццё пачаць
нанава,
Зноў сяліўся б ля роднай
ракі...
Залатое маё Дараганова,
Дарагія мае землячкі!

А вось другі лёс ураджэнца Мінкавіч Івана Барысавіча Непачаловіча. Да вайны застаўся сіратаю. Радзіма не пакінула на волю лёсу юнака. Вучыўся ў школе, затым у авіяцыйным вучылішчы. Вайну сустрэў лётчыкам штурмавога палка. Ваяваў у небе над Сталінградам і Курскам, Вільнюсам і Будапештам. За ўзорнае выкананне заданняў камандавання адважны лётчык быў удастоены высокага звання Героя Савецкага Саюза.

Гэта крыху старэйшае пакаленне за нас. Думаю пра сваіх равеснікаў, пра іх лёс. Былы мой аднакласнік Валодзя Давыдаў пайшоў па шляху свайго земляка-героя — служыць капітанам авіяцыі. Таня Казьба, тая Таня, якая пасля вайны расла круглай сіратай, закончыла Калінінградскі тэхналагічны інстытут, працуе інжынерам. Есць цэлыя сем'і з дыпломамі. Вось хоць сабе сям'я былога конюха Цімоха Давыдава. Два сыны і дачка скончылі тэхнікумы, працуюць у горадзе Мінску. Настаўнікі, урачы, военачальнікі, журналісты — у многіх кутках краіны сустранеш ураджэнцаў маіх родных Мінкавіч.

А раніцою зноў у школу спяшаюцца хлопчыкі і дзяўчынкі. У яркіх піянерскіх галштуках, з камсамольскімі значкамі на грудзях. Урачыста далятае званок з новай школы, што ў цэнтры вёскі. Я ўглядаюся ў твары дзяцей, але так і не магу пазнаць, чыя яны, гэтыя вясёлыя немаўляты. Гэта зусім новае пакаленне, перад якімі расцілаюцца яшчэ шырэйшыя дарогі. І хто ведае, можа хто-небудзь з маіх незнаёмых юных землякоў павядзе калі-небудзь карбелю да Месяца, да Венеры. Усё можа быць. Такая наша савецкая рэчаіснасць. Гэта і мае на ўвазе мой зямляк — паэт Янка Непачаловіч:

І праца ёсць, і слава ёсць,
І шчасце ў жыцці.
Такой, як наша маладосць,
На свеце не знайсці!

Міхась ПАРАХНЕВІЧ.

КРУПЕНІКІ

Есць на Любаншчыне ў дваццаці кіламетрах адраённага цэнтры вёска Крупенікі. Калісьці на гэтым месцы шумелі сасновы бор, на ўскрайку якога туліліся дзве падслепаватыя хацінкі. У іх жылі сем'і Вікенція Каліноўскага і Ціта Курбыкі. Пасля грамадзянскай вайны тут пачалі будаваць дамы многія жыхары пасёлка Урэчча.

У Айчынную вайну 1812 года праз гэтыя мясціны праходзіла руская армія пад камандаваннем генерала Баграціёна. На месцы,

дзе стаіць сённяшняя вёска, быў забіты і пахаваны ад'ютант камандуючага Крупенікаў. Жыхары вырашылі ўвекавечыць яго памяць: назвалі сваю вёску Крупенікі.

Сёння Крупенікі ўваходзяць у саўгас «Урэчкі». У гаспадарчы высокія ўраджаі сельскагаспадарчых культур, а па вытворчасці мяса яна займае першае месца ў рэспубліцы.

Сённяшняе Урэчча, дзе размешчана цэнтральная сядзіба саўгаса, — гэта прыгожы, гарадскога тыпу пасёлак. У трох сярэдніх

школах, дзе працуе 80 настаўнікаў, займаецца 1300 вучняў. Медыцынскае дапамогу жыхарам аказваюць сем урачоў, 27 фельчараў і медыцынскіх сясцёр. Працуюць бальніца, аптэка, радзільны дом, дзіцячыя сады, яслі, пяць прадуктовых і прамтаварных магазінаў. Да паслуг насельніцтва — дзве сталовыя, камбінат бытавога абслугоўвання, клуб, кінатэатр, лазня, пякарня, паштовае аддзяленне сувязі, іншыя культурна-бытавыя ўстановы і прадпрыемствы.

В. БЫЧОК.

Гродна вечарам. Від з занёманскага боку.

Фота А. ПЕРАХОДА.

У хлебныя магазіны Мінска паступіла прадукцыя новага хлебавазавода № 5, які пабудаваны нядаўна ў мікрараёне «Зялёны Луг». «Хлеб арнаўцкі», булкі «Мінскія», батоны і іншыя вырабы, што выпякаюцца на новым заводзе, карыстаюцца вялікім попытам у пакупнікоў. На заводзе працуюць чатыры пачыны лініі, ідзе адладка тэхналагічнага абсталявання пятай лініі. 84 тоны хлебабулачных вырабаў у суткі — такая магутнасць новага прадпрыемства. НА ЗДЫМКУ: тэхналаг Валянціна МАЦЮШЭНКА і начальнік хлебнага цэха Тамара КРАСНОВА сочаць за работай лініі па выпечцы хлеба.

Фота М. МІНКОВІЧА.

ЗАРУБЕЖНЫЯ СУВЯЗІ НАШЫХ ВУЧОНЫХ

Шырокае супрацоўніцтва ўстанавілася паміж нашай рэспублікай і краінамі сацыялістычнага лагера. Яно ахоплівае навукова-тэхнічныя сувязі ў рамках СЭУ, а таксама ўзаемаадносінны паміж вышэйшымі навучальнымі ўстановамі.

Выкладчыкі беларускіх вуну не раз выязджалі ў навуковыя камандзіроўкі, а таксама для чытання лекцый у Югаславію, ГДР, Венгрыю, Чэхаславакію і іншыя краіны. Так, рэктар Беларускага тэхналагічнага інстытута імя С. М. Кірава прафесар В. Віхроў чытаў лекцыі ў Познанскім інстытуце тэхналогіі драўніны, у Варшаўскай сельскагаспадарчай акадэміі, у Вышэйшай сельскагаспадарчай школе ў Кракаве, прымаў удзел у рабоце навуковай сесіі Польскага ляснога таварыства. У знак прызнання работ беларускага вучонага па драўнізнаўству яму быў уручаны ганаровы дыплом і залаты значок таварыства.

Прафесар, доктар біялагічных навук П. Ракіцкі быў госцем у выкладчыкаў і студэнтаў Люблінскага ўніверсітэта. Ён азнаёміў іх з арганізацыяй і метадамі выкладання біялагічных дысцыплін у БДУ імя Ул. І. Леніна.

За мяжой вельмі цікавацца выступленнямі беларускіх вучоных і ахвотна даюць ім аўдыторыю. У сваю чаргу, мы заўсёды з вялікім жадаем прымаем у сабе вучоных і работнікаў вышэйшай школы сацыялістычных краін.

У Беларускім дзяржаўным ўніверсітэце імя Ул. І. Леніна пабывалі рэктар Люблінскага ўніверсітэта прафесар А. Струна і прафесар М. Шнудэрл, якія, акрамя азнаямлення з пастаноўкай навучальнай і навукова-даследчай работы ва ўніверсітэце, прачыталі лекцыі. У навуковай камандзіроўцы ў Беларускім політэхнічным інстытуце знаходзіліся загадчыкі кафедры гісторыі мастацтваў Вышэйшай школы архітэктуры і будаўніцтва ў Веймары Х. Вайдхаас, навуковыя работнікі Кракаўскай горнаметалургічнай акадэміі і іншыя.

Паспяхова развіваецца і такая форма супрацоўніцтва, як узаемная дапамога ў павышэнні кваліфікацыі і спецыялізацыі навуковых работнікаў, навучанне ў аспірантуры і г. д.

Пачынаючы з 1957 года, у час летніх студэнцкіх канікулаў пры Мінскім педінстытуце імя М. Горкага працуюць курсы для выкладчыкаў Беларускай мовы і літаратуры з Польскай Народнай Рэспублікі, на якіх штогод павышаюць кваліфікацыю да 20 чалавек. У Беларускім дзяржаўным ўніверсітэце імя Ул. І. Леніна і Беларускім політэхнічным інстытуце вучацца ў аспірантуры і праходзяць стажыроўку прадстаўнікі Польшчы, Балгарыі, Мангольскай Народнай Рэспублікі, Венгрыі, В'етнама і іншых краін. А прадстаўнікі беларускіх вуну, у сваю чаргу, павышаюць кваліфікацыю ў Польшчы, ГДР, Венгрыі, Чэхаславакіі, Балгарыі. Тэмы навуковай стажыроўкі вызначаюцца з улікам сучасных навукова-тэхнічных праблем.

Вучоных рэспублікі імкнуча таксама да расшырэння супрацоўніцтва з калегамі іншых краін, напрыклад, з краінамі, якія дабіліся нацыянальнай незалежнасці. Побач з аказаннем ім тэхнічнага садзейнічання ў будаўніцтве прамысловых аб'ектаў і пасылкай нашых спецыялістаў у Беларусь рыхтуюцца для іх нацыянальныя кадры. Так, у 12 вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных установах рэспублікі вучацца студэнты з 30 краін Азіі і Афрыкі.

Акрамя таго, у вуну і навучальныя цэнтры Індыі, Ірака, Эфіопіі, ААР, Алжыра, Непала, Камбоджы і іншых краін за апошнія гады было накіравана на выкладчыцкую работу звыш 30 найбольш вопытных навуковых работнікаў і спецыялістаў вуну і тэхнікумаў БССР.

Рост навуковых і тэхнічных сувязей Беларускай ССР з зарубежнымі краінамі — сведчанне поспеху савецкай навукі і тэхнікі, дасягненняў нашай вышэйшай школы, няўхільнага росту міжнароднага аўтарытэту БССР.

І. КЛЯЦКО,
Г. ГРАКАУ,

інспектары Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР.

Двадцать три чемпионаты Европы знаменательны для советских барцоу: впервые в истории этакого виду спорта яны прымаюць яго ўдзельнікаў у сябе дома. Выбар на сталіцу Беларусі выпаў не выпадкова. Вось ужо восем год запар беларускія волаты пастаянна займаюць высокія месцы на камандных першынствах краіны. А такія цудоўныя майстры дывана, як А. Караваеў і А. Мядзведзь, заваявалі залатую медаль чэмпіянату свету і Алімпійскіх гульняў.

Сярод паслядоўна дзвастаці краін кантыненту мацнейшыя атлеты Еўропы, прадстаўнікі Турцыі, Балгарыі, Румыніі, Польшчы, Венгрыі і іншых дзяржаў. Урачыстае адкрыццё чэмпіянату адбылося ў новым Палацы спорту. Гэта цудоўнае збудаванне выклікала ўсеагульнае адабрэнне гасцей. Схваткі пачаліся на трох дыванах вялікай арэны. Эластычныя пругкія барцоўскія «пламсты» выраблены з сінтэтычных матэрыялаў; для кожнай дэлегацыі — асобны гардэробы, і што важна — ёсць парная лазня.

Напружанасць, тэмп, бескампраміснасць — вось галоўны змест схватак на мінімскім дыване. У камандным заліку лепшымі аказаліся савецкія волаты, яны і выйгралі кубак. На другім месцы венгры, на трэцім — румыны.

Прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі аматарскай барацьбы Р. Кулон павіншаваў пераможцаў з поспехам, выказаў гарачую падзяку арганізацыйнаму камітэту па правядзенню спаборніцтваў, усім мінчанам — за гасціннасць і выдатную арганізацыю чэмпіянату і сказаў, што ён галасаваў бы абедзвюма рукамі, каб у будучым Мінск стаў месцам чэмпіянату свету.

На здымку: каманда СССР — пераможца XXIII першынства Еўропы па класічнай барацьбе.

Ян Островский

ВЛАДИМИР ДУРОВ И ЕГО АРТИСТЫ

В ближайшее время московское издательство «Искусство» выпускает книгу о знаменитом артисте советского цирка Владимире Григорьевиче Дурове. Ниже публикуется отрывок из этой книжки.

жа — создает впечатление совершенно осмысленных действий, будто продиктованных не инстинктом, а разумом — это и есть вершина искусства дрессировки, которым Владимир Дуров с таким блеском владеет.

Владимир Дуров — прямой потомок знаменитого русского клоуна и дрессировщика Анатолия Леонидовича Дурова, который еще в прошлом веке вместе со своим старшим братом Владимиром Леонидовичем явился основателем целой династии великолепных мастеров арены, чье выдающееся искусство давно и хорошо знакомо во многих странах земного шара.

Дед Владимира Дурова пользовался огромной популярностью не только среди многочисленных любителей вечного юного циркового искусства, но и во всех слоях русского общества. Из уст в уста переходили его остро-саркастические, едкие шутки, беспощадно обличающие тупоумных и жестоких правителей тогдашней России. С нескрываемым восторгом его друзья и зрители передавали, как Анатолий Дуров выставил на всеобщее посмешище одесского губернатора Зеленого, самодура, требовавшего, чтобы при его появлении все вставали и кланялись ему. Дуров, оказавшись в буфете цирка, когда туда вошел Зеленый, не только не вскочил с места, как все остальные, но продолжал пить чай, с интересом наблюдая за происходящим. Вздвигнутый губернатор завопил ему:

— Вставай!
Анатолий Леонидович спокойно ответил:
— Не имею чести знать, кто вы такой...

Задыхаясь от ярости, губернатор заорал:
— Я — Зеленый!
— Ах, зеленый, — усмехнулся Дуров, — вот когда вы созреете, тогда я, может быть, встану.

В тот же вечер он в переполненном цирке вывел на арену здоровенную свинью, окрашенную в зеленый цвет, и весело обратился к публике:
— Кланяйтесь, кланяйтесь этому свинтусу, он — зеленый!

Принцип, которым строго руководствуется Владимир Дуров в обучении зверей, состоит в том, что животное должно постоянно быть безупречно здоровым, сытым, чистым и ни в коем случае не залуганным. Недаром же так охотно и весело работают дуровские звери, недаром вы всегда наблюдаете живой контакт, так сказать, контакт взаимного доверия между ними и артистом.

Есть у Дурова номер, в ходе которого слон наступает ему ногой на грудь. Обычно животное делает это мягко, осторожно, едва касаясь груди своего «учителя». Но вот однажды во время представления в таганрогском цирке, когда могучий слон, тяжело ступая, подошел к лежащему на спине дрессировщику и уже занес над ним

громадную, как столб, ногу, внезапно погас свет...

— Только бы он не испугался, — пронеслось в голове артиста, и Дуров ласково заговорил:

— Спокойно, Максим, спокойно. Все в порядке, Максенька.

Когда через несколько секунд свет зажегся, зрители, оцепеневшие от страха за Дурова, увидели, что артист по-прежнему лежит на арене и улыбается, а над ним с поднятой ногой невозмутимо стоит Макс. Умное животное застыло в этой позе и простояло так до тех пор, пока вновь не загорелся свет.

По мнению артиста, приучить животное к доброй, ласковой руке дрессировщика, значит открыть путь к сердцу слона и голубя, кенгуру и лисы, верблюда и морского льва, петуха и обезьяны...

Когда заходит речь на эту тему, Дуров неизменно вспоминает один эпизод, с детских лет врезавшийся в его память. Среди четвероногих питомцев его дяди Анатолия Анатолевиича появился однажды громадный волк Зубр. Необычайно сильный и свирепый, он ни за что не хотел подчиниться. Решено было оставить Зубра в покое. Он продолжал жить в цирке, но дрессировать его никто уже не пытался.

Как-то раз в сумерках маленький Володя Дуров, ощупью пробираясь из-за кулис на манеж, вдруг ощутил в протянутой вперед руке чью-то пушистую шкуру. «Очевидно, это наша Пирри», — решил мальчик, вспомнив веселую проказницу-овчарку. Нашупав голову собаки, он начал поглаживать ее, ласково приговаривая:

— Пирри, славная, хорошая... Животное в это время податливо и мягко водило головой. Но вдруг вспыхнул яркий свет, и мальчуган замер. Оказалось, что перед ним была клетка Зубра. Володя в ужасе отпрянул от зверя, не спуская с него глаз. Волк тоже смотрел на мальчика, но не злобно осетилившись, а совсем спокойно, даже как-то умиротворенно.

«Вот оно что?! — подумал мальчик. — Значит и с таким зверюгой можно сладить, если по-хорошему, ласково обращаться с ним. А что если...»

На манеже бегемот Малышка.

ПЯТНАЦАЦІГАДОВЫ

ТЭАРЭТЫК

Сапраўднай сенсацияй восьмага Усесаюзнага калектыва на агульнай алгебры, што закончыўся ў сталіцы Латвіі, з'явіўся даклад Грышы Чудноўскага, п'ятнаццацігадовага школьніка з Кіева. Невысокага росту хлопчык, які падняўся на трыбуну форума вучоных, прысвяціў сваё выступленне тэорыі мадэлей — галіны навукі, узнікшай на стыку алгебры і матэматычнай логікі. Юны даследчык атрымаў важны вынік, звязаны з так званым метадам ультраздабыткаў. Яго даклад выклікаў усеагульны інтарэс у матэматыкаў Саюза і гасцей з ГДР, ДРВ, Венгрыі, Польшчы, Балгарыі, Югаславіі, Бельгіі, Англіі, Аўстраліі.

«Выключнай з'явай у матэматыцы» назваў Грышу Чудноўскага старшыня арганізацыі Усесаюзнага калектыва доктар фізіка-матэматычных навук прафесар Б. І. Плотнік. Без усякага пераувелічэння можна сказаць, заявіў ён у гутарцы з карэспандэнтам ТАСС, што даследаванне школьніка знаходзіцца на ўзроўні кандыдацкай дысертацыі. Яго работа будзе прадстаўлена для апублікавання ў «Дакладах Акадэміі навук СССР».

ДЫЯЛОГІ

— Чаму ты такі сумны? — пытае адзін прыяцель другога, сустрэўшыся з ім на вакзале.

— Ды вась жонка едзе на месяц да сваякоў.

— Няўжо гэта цябе так устрывожыла?

— Ды што ты! Калі ў мяне будзе вясылі твар, яна проста нікуды не паедзе.

— Сыноч, што ты нарабіў! Ты разбіў дарагую статуэтку, якой больш за трыста год!

— А я спалохаўся, тата. Думаў, што яна новая!

— У вашай цешчы цудоўныя валасы. Яна, відаць, вельмі глядзіць за імі.

— Яшчэ бі! Кожную ноч яна замыкае іх у шафе.

— Праўда, у гэтым капелюшы я выглядаю, прынамсі, на дзесяць год маладзей?

— А колькі вам год?

— У капелюшы ці без яго?

(Пераклад з сербска-харвацкай мовы).

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК,

ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92,

6-18-88, 3-15-15.